

LŪZNAVAS MUIŽA UN TĀS ĻAUDIS 19.–20. GS. MIJĀ LŪZNAVA MANOR AND ITS PEOPLE 19th–20th CENTURIES

Inese Brīvere

Mg.paed., Mg.hist., Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija,
inese.brivere@rta.lv, Rēzekne, Latvija

Abstract. *The present research is performed based on the method of source analysis with the objective to study cultural history heritage of the manor at the end of XIX century. Stanislaw Kierbedź purchased this property in 1870. The Kierbedź family purchased Naudvaris (pl. Nowy Dwór) Manor in 1789. The old castle only remained authentic nowadays. In the Latvian State Historical Archives case 731, description 174, fund 1679 “The Project of Division of Dlužneva Manor’s” there is a notice that the manor consisted of 42 buildings. Earlier documents (questionnaires of All-Russian population census in 1897) contain information about older manor construction with 11 buildings which were once purchased by the privy counsellor S.Kierbedź. In the manor every person was registered in a book – name, sex, kinship, age, family state, rank, belief, place of birth, mother tongue, education and occupation were recorded. Most of seventy-three people of Lūznava Manor and village of Jaudzemki were farmers.*

Keywords: *Lūznava Manor, Stanislaw Kierbedź, Eugenia Kierbedź, family.*

Ievads

Lūznavas muiža (arī Dlužņevas muiža (poļu: *Dlužniewo*, latgaliešu: *Dlužņovys muiža*), agrāk Laizēnu muiža, atrodas Lūznavas ciemā, apmēram 22 km attālumā no Rēzeknes) mūsdienās piedzīvo restaurāciju un labiekārtošanu, piesaista tūristus un pētniekus, taču joprojām pastāv daudz nenoskaidrotu faktu par tās vēsturi, iedzīvi un saimniekiem, ko skaidrot ir dotā raksta mērķis. Dotais pētījums veikts, balstoties uz avotu analīzes metodi.

19. gs. 70. gados šai vietā, kā min arhitekta Ināra Caunīte, atradās Špeļu muižas Laizānu pusmuiža (*Bikše, 2010., 7.lpp.*), kas piederēja brāļiem Jūlijam un Pēterim Dlužņeviem. 1870. gadā Staņislavs Kerbedzs (*Stanislaw Kierbedź, 10.03.1810.–10.04.1899.*) (*Ворошич, 1982., 175.lpp.*) to un netālu esošos Riebiņus nopirka. Tā kā 19. gs. 60. gados svarīgs faktors Vitebskas guberņas Latgales reģiona ekonomiskajā izaugsmē bija dzelzceļa līnijas Varšava–Pēterburga izbūvei, tad vietējie muižnieki te paplašināja savus īpašumus. Laukos lielākā daļa zemes piederēja viņiem, neliela daļa – valstij, baznīcām, klosteriem. Muižās kā centros bija kungu māja ar augļudārzu, celtnes bija no koka, maz atšķīrās no zemnieku mitekļiem. Vēlāk muižu būvniecību sekmēja īpašnieku vēlme parādīt sevi, savu izcelsmi. Lūznavas (Dlužņevas, Glužņevas) apvidus, jādūmā, bija izskatījies pietiekami pievilcīgs un rentabls, jo apkārtņē ļoti daudzi īpašumi piederēja: muižniekam Kirilam Nikonovičam Kužņecovam (Zosnā u. c.) (LNA LVVA, 2706.f., 2. a. 198.l., 161.lp.), Proskovjai Jermolajevnai Kužņecovai, Jeļenai Viktorovnai fon Keislerei, Dominikam Osipovičam Kibortam, Osipam Jarickim; Staņislavai Staņislavovičai Šadurskai – Dorotpoles muiža (LNA LVVA, 2706.f., 2.a., 198.l., 1121.lp.), Ļevam Viktorovičam Šadurskim – Pušas muiža (LNA LVVA, 2706.f., 2.a., 198.l., 1182.lp.); Maltas muižniecēm Janovskai un Budkovskai (pilns vārds avotā nav minēts) pieder arī ķieģeļu rūpnīca Baļucku ciemā (LNA LVVA, 2706.f., 2.a., 198.l., 927.lp.), turklāt apkārtņē bija vēl citas ķieģeļu ražotnes, kuru produkcija visdrīzāk izmantota vietējā būvniecībā; vairāki īpašumi reģistrēti Marijai Osipovnai Nikoļskai, Boļeslavam Ivanovičam fon Zigern-Kornam, Monikai Antonovnai Benislavskai, Karjeram Antifovičam Kononovam (Kohlovkas muiža (LNA LVVA, 2706.f., 2.a., 198.l., 1273.lp.) u.c.

Kerbedzu dzimtas saknes

Senākās ziņas par Kerbedzu dzimtu 16. gs. saistāmas ar Staņislavu Kerbedzu, kam Lietuvā, Žemaitijā Kvalonosē (*Chwaloyń*) piederēja īpašums (*Juknevičius, 2005., 6.lpp.*). Viņa dēls Stefans (*Steponas*) Kerbedzs, kuram bija trīs dēli, Nikolass, Staņislavs un Lorenss, šo īpašumu pārdeva. Līdz mūsdienām ir saglabājušās Staņislava un Lorensa Kerbedzu 1584. gada tiesvedības ar Jureviču (pilns vārds avotā nav minēts) liecības. Zināms, ka Stefana mazdēls

Petrs 1659.g. pārdod Kvalonuosi; savukārt Petra mazdēls Matejs tika apsūdzēts un izslēgts (*ignobilitatem*) no šļahtas (iemesls nav zināms).

Tālākās ziņas nav tik skaidras – jaunākais Kazimira Kerbedza dēls Staņislavs 1743. gadā arī tiek izslēgts no šļahtas (iemesls nav zināms), 1789. gadā viņš iegādājas pie Šauļiem **Naudvares** (*Upytė*) muižu, ko apliecina 1788. gada testaments, kas min sievu Elenu Jagminaiti un sešus bērnus. Šo muižu 1794. gadā manto dēls Valerians. Tā bija romantisma arhitektūras vienstāvu ēka. Šobrīd autentiska palikusi tikai vecā pils. Vēsturiskajos avotos ar Kerbedziem saistās visa tālākā muižas vēsture. Naudvares mantinieks Valerians bija precējies divas reizes, viņam bija deviņi bērni (*Juknevičius, 2010., 26.lpp.*), tostarp Naudvarē dzimušais slavenākais Kerbedzu dzimtas pārstāvis – Staņislavs (1810–1899). Šobrīd muižā ir saglabājušās 8 celtnes un parks.

Tikai 1832. gadā, reaģējot uz slepenpadomnieka S. Kerbedza vēstuli, Polijas senāta Heraldija izdeva apliecību par Kerbedzu dzimtas atjaunošanu muižnieku kārtā (*Воронин, 1982., 14.lpp.*).

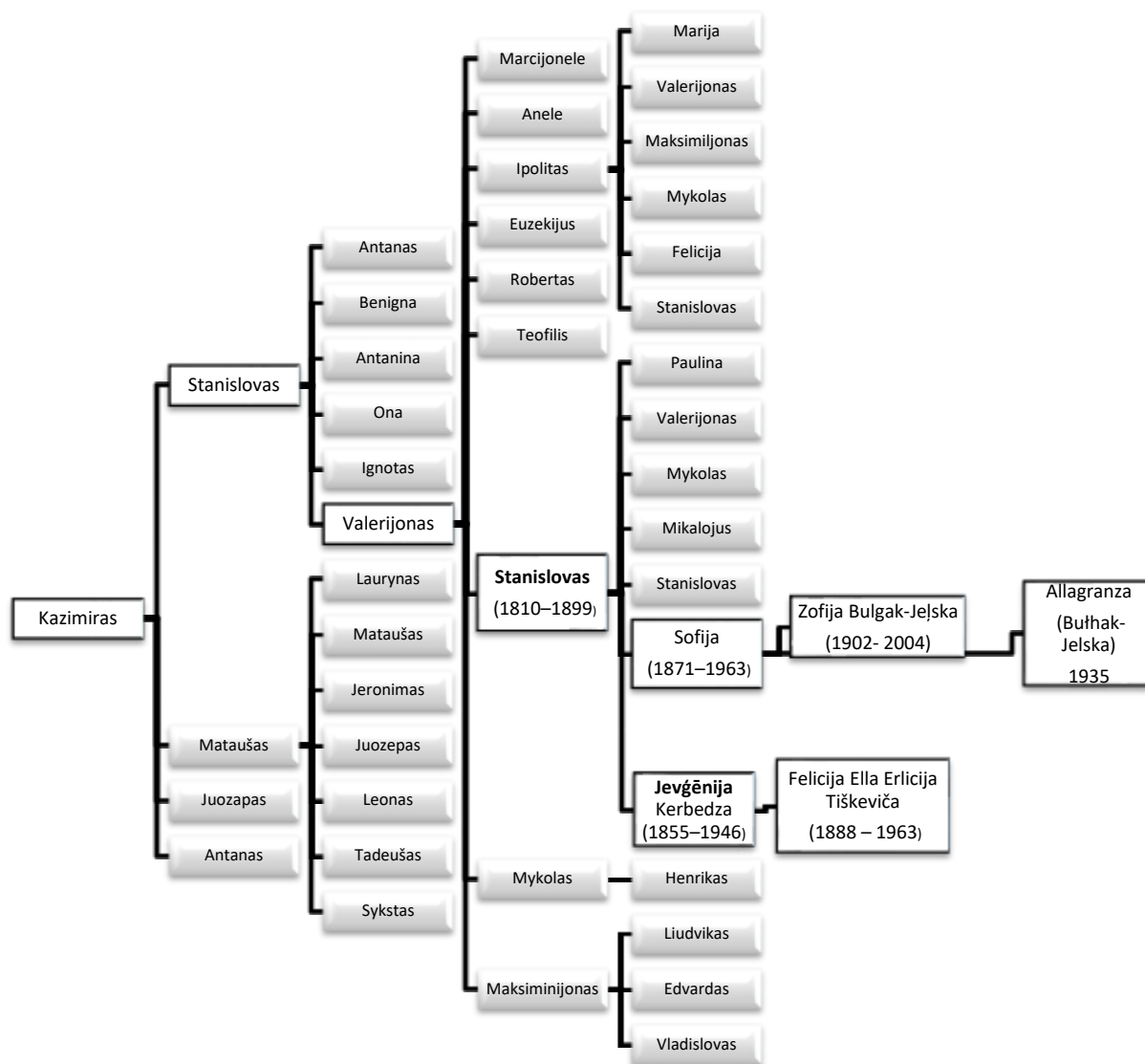
Padomju gados Paņevžas skolā, kur savulaik izcili mācījies Staņislavs Kerbedzs, (*Respublikas ielā 17*), tika iekārtots arī S. Kerbedza muzejs–istaba (*Воронин 1982: 14*). Mūsdienās (skolas adrese ir *Respublikas g. 47*, kopš **1992. gada 19. janvāra** mācību iestāde pārdēvēta par *Panevežio Juozo Balčikonio* ģimnāziju (www.jbgimnazija.lt). Skolas muzejā ir bijis vairāk nekā 12 000 vienību (dokumenti, fotogrāfijas, atmiņas, skolotāju un studentu grāmatas), kas atspoguļoja reģiona izglītības vēsturi) skolas muzejā S. Kerbedzam ir atvēlēti divi stendi ar dažām fotogrāfijām un trim izrakstiem.

Slepenpadomnieka S. Kerbedza amats un pēcnācēji

Vitebskas guberņas Dlužņevā S. Kerbedzs patstāvīgi nemita, jo strādāja Pēterburgā (*Воронин, 1982., 113.lpp.*). 1. Viskrievijas tautas skaitīšanas anketu titullapā redzama norāde par Lūznavas muižas īpašnieka statusu – slepenais padomnieks (LNA LVVA 2706.f., 2. A., 198.l., 50.lp.).

Par slepenpadomnieku S. Kerbedzs kļuvis 1868. gada 31. martā Sakaru līniju Inženieru korpusa likvidācijas rezultātā. Savukārt 1881. gada 3. septembrī tiek iecelts par īsteno slepenpadomnieku (*Воронин, 1982., 166.lpp.*). Slepenais padomnieks ir cariskās Krievijas civilā ranga 3. klases ierēdnis. *Īstenais slepenais padomnieks* ir civilā ranga 1. vai 2. klases ierēdnis. Dotajā postenī, kam atbilda *ministra, ģenerālgubernatora, senatora un Valsts padomes locekļa amati*, mēdza iecelt imperators (līdz 1917. gadam). (*Сухарев, 2003., 311.lpp.*) S. Kerbedzs atstāja amatu astoņdesmit viena gada vecumā (1891) un apmetās Varšavā, dažkārt dzīvojot arī savā īpašumā Adrijas jūras piekrastē Itālijā Senigālijā Ankonas provincē. 1899. gadā viņš miris, apglabāts Povonzkovskas kapsētā Varšavā (*Воронин, 1982., 118.lpp.*).

Savas dzīves laikā slepenpadomnieks izveidojis izcilu militāro karjeru, gūstot savā amatā labu atalgojumu, daudz apbalvojumu, tāpēc varējis krietnu daļu līdzekļu ieguldīt privātīpašumos un kuplajā ģimenē. S. Kerbedzs bija divreiz precējies. Pirmā sieva Paulīne Montrimavičiūte (1827–1847) (spriežot pēc dzīves datiem, iespējams, mirusi dzemdībās) un meita Paulīne (1847 –1889) mirušas pārargri (*Geni.com* vietnē nav datu par Paulīnes pēcnācējiem.). Sk. 1.attēlu.

1.attēls *Staņislava Kerbedza ciltskoks, sākot no vecvectēva Kazimira (Juknevičius, 2005., 33.lpp.)*

Figure 1: *Stanislav Kerbedzs family tree from great-grandfather Casimir*

Otra dzīvesbiedre Marija Janovska (1832–1915) (Geni.com 2017), Viļānu muižas īpašnieka Vikentija Janovska meita, dzemdēja 6 bērnus: Mikolasu, Staņislavu, Valerianu, Nikolaju, Jevgēniju un Sofiju. Valerians (1830–1858) apglabāts Sanktpēterburgā Smoļenskas luterāņu kapos, miris agri. Slepēpadomnieka S. Kerbedza pēdās sekoja dēls Mikolass (1854–1932), arī kļuva par inženieri, apprecēja gruzīnieti Jekaterinu Mihailovnu, bet bērnu ģimenē nebija (Воронин, 1982., 161.lpp.).

Jaunākā meita **Sofija** (*Sofija Dimšienē (Kerbedytē)* 12.07.1871.–08.08.1963.) (www.geni.com 2017) mantoja Viļānu muižu, mirusi Senigalijā Ankonas provincē Markes reģionā (*Provincia di Ancona, Marche, Italy*). (Воронин, 1982., 160.lpp.) Sofijas vīrs bija Lubomirs (*Dymysza h. wł.*), abiem piedzimst meita **Sofija** (*Sofija Teresē Bulgak-Jelskienē*), par kuru ziņas šodien tīmeklī geni.com ievietojis Lietuvā Viļņā dzīvojošais Aleksandras Fišeras, norādot, ka Sofija Terēze Bulgak-Jelskiene ir dzimusi 1902.gada 14.maijā, mirusi 2004.gada 25.jūlijā Senigalijā (*Provincia di Ancona, Marche, Italy*). Informācija ievietota 2016.gada 17.janvārī. (www.geni.com 2017) Vietnē teikts, ka Sofija Terēze bija precējusies ar Jurgi Bulgak-Jelski, abiem piedzimusi meita **Allagranza** (*Buthak-Jelska*), par ko ziņas ievietojis J. K. Jakobijs (*Julian Krzysztof Jacoby*). Savukārt citā vietnē ir norādes, ka *Maria Teresa Bulhak Jelska Allegranza* dzimusi Varšavā 1935.gada 14.janvārī, dzīvesvieta Senigālija (*AN Via Camposanto Vecchio 49, CF BLH MTR 35A54 Z127M*). Jāpiemin apstākļi, ka norādītā

dzīvesvietas Ankonas pilsētā adreses iela *Via Camposanto Vecchio* atrodas līdzās Kerbedza mājai. Minētajā ģeneoloģijas vietnē papildus gūti tikai dzimtas locekļu dzīves dati, ko nenorāda P.Jukņevičs (1.attēlā) ciltskokā.

Ziņas par slepenpadomnieka mazmazmeitu iekļautas Itālijas poļu karavīru ģimeņu Asociācijas Konstitūcijā, kur 2007. gada 24. novembrī (*Dom Polski-P Via Cassia 1200*) Romā minētie poļi sanāca kopā, lai veidotu Polijas kaujinieku Itālijas Ģimeņu asociāciju. (www.afcpi.it 2017) 2013. gada 19. novembrī publicētas arī norādes par šīs organizācijas biedriem (*Associazione Generale dei Polacchi in Italia (Direttivo 2011 – 2013)*), tostarp sekretāri Mariju Terēzi Bulgak-Jelsku Allagranzu. (www.Polonia-Wloska.Org/It/ 2017)

Pazīstamāka ir vecākā meita **Jevģēnija** Kerbedza, dzimusi Sanktpēterburgā (8.10.859.–10.07.1946. (*Rome, Metropolitan City of Rome, Lazio, Italy*)), Riebiņu un Lūznavas muižu īpašniece.(www.geni.com 2017). Jevģēnijas vīrs bija viņas brālēns Staņislavs Ipolitovičs Kerbedzs, abiem piedzima meita **Felicija Ella Erlicija** (1888–1963), precējusies ar Voldemāru Tiškeviču (*h. Leliwa*) (1877–ap 1934) (*Juknevičius, 2011., 10.lpp.*). Vietnē *geni.com* ziņu par Feliciju ievietojis Algirdas Tamulis, ieraksta par viņas pēcnācējiem nav, ir minēti radu bērni. Jevģēnijas biogrāfiju savulaik ir pētījusi Irena Lapinova (*Łapinowa*) (*Medelinskaitė, 2010., 37.lpp.*), norādot, ka rastās ziņas par šo muižnieci ir pretrunīgas. Zināms, ka izglītību viņa ieguvusi mājās. 1914. gada jūnijā J. Kerbedza uzdāvinājusi speciāli būvētu ēku (tagad *Košykovo g-vē 26*) Varšavas publiskajai bibliotēkai (ar atbilstošu aprīkojumu kā piemiņu par abiem Staņislaviem Kerbedziem). Viņa gribēja, lai bibliotēku sauc Staņislava Kerbedza vārdā. Slepenpadomnieka Kerbedza mazmeita Sofija Bulgak-Jeļska savulaik uzdāvinājusi Varšavas Tehnikas muzejam vectēva rasēšanas piederumu komplektu. (*Воронин, 1982., 161.lpp.*)

Netālu no Varšavas 1915. gadā J. Kerbedze sponsorēja arī ārstnieciskās iestādes garīgi slimajiem uzturēšanu. (*Medelinskaitė, 2010., 37.lpp.*) 1929. gadā viņa kļūst par Varšavas goda pilsoni un saņem Atdzimušās Polijas ordeņa Bruņinieka krustu. Jevģēnija Kerbedza pēc nāves 1978. gadā Romā tika pārapbedīta Varšavā ģimenes kapličā. (*Medelinskaitė, 2010., 37.lpp.*)

Lūznavas muižas ēkas un personāls

Ir zināms, ka Latgalē muižu arhitektūru sekmēja nevis muižniecība, bet atsevišķu muižnieku dzimtu pārstāvju ieguldījums, mākslinieciskā gaume un intereses. Diemžēl šobrīd trūkst viennozīmīgu ziņu par esošās Lūznavas muižas projekta autoru, jo 1905.–1908./1910.g. muižas ēka piedzīvo būtiskas pārmaiņas, tur norit būvdarbi un īpašums jau piederēja Jevģēnijai Kerbedzai (slepenpadomnieks S. Kerbedzs bija miris 1899. gadā). Zanda Bikše, balstoties uz arhīva avotu, apraksta, kā laikā no 1923. gada līdz 1938. gadam izskatījusies muiža: 42 ēkas – deviņas dzīvojamās mājas, tostarp pils, 15 šķūņi, 6 kūtis, 4 pagrabi, 2 siltumnīcas, 1 sarga māja, 1 pirts, 1 klēts, 1 stallis, 1 smēde (*Bikše, 2010., 7.lpp.*), bet Viskrievijas tautas skaitīšanas 1897. gadā Kurzemes, Vitebskas un Vidzemes guberņā anketās ir ierakstītas ziņas par senāku būvi šai vietā, ko slepenpadomnieks S. Kerbedzs tad arī nopircis.

Rast skaidrojumu šai situācijai var, aplūkojot Viskrievijas tautas skaitīšanas 1897. gadā Kurzemes, Vitebskas un Vidzemes guberņā datus. Viskrievijas tautas skaitīšana notika divās kārtās: 1)1896. gada decembrī –1897. gada janvārī, 2)1897. gadā skaitītāji vēlreiz apstaigāja mājas un izdarīja nepieciešamos labojumus. Pilsētās un laukos – muižās un gruntnieku saimniecībās skaitīšanas veidlapas aizpildīja īpašnieki vai nomnieki, citos lauku īpašumos – īpaši skaitītāji (LNA LVVA, 2706.f., 2.a., 198.l., 50.lp.).

Vitebskas guberņas veidlapas ir tikai krievu valodā, vietumis ar tulkojumu latviešu un vācu valodā. Tās ir attiecīgi aizpildītas dažādos rokrakstos krieviski. Lūznavas muižas pētījuma kontekstā arhīvā rodamas Vitebskas guberņas – Daugavpils pilsētas un apriņķa, Drisas apriņķa Piedrujas miesta un pagasta, Pustiņas miesta un pagasta un Suškovas pagasta, Ludzas pilsētas un apriņķa, Rēzeknes pilsētas un apriņķa tautas skaitīšanas lapas. Katrā titullapā norādīts fonda nosaukums, fonda numurs, apraksta numurs, lietas numurs, dokumentu dati un lapu skaits. Kopumā minētie pieraksti saglabājušies kvalitatīvi, salasāmi, reti ir konstatējami svītrojumi, izdīlumi. Personvārdi turpmāk rakstā saglabāti tai formā, kādā sākotnēji fiksēti tautas skaitīšanas veidlapās.

No 1. Viskrievijas tautas skaitīšanas aptaujas, kuras datus pierakstījis Leopolds Skangels, izriet, ka Lūznavas senākajā muižā (nav zināms ceļšanas laiks) bijušas 11 dzīvojamās ēkas (LNA LVVA 2706.f., 2. A., 198.l., 50.lp.). Sk. 2. attēlu.

2. attēls. Ieraksts par Lūznavas muižu
Figure 2: Record on Lūznava Manor

Par katru saimniecību (dzīvokli) aizpildīja atsevišķu uzskaites lapu, kurā norādīja uzskaitīto personu uzvārdu, vārdu, tēva vārdu vai iesauku, dzimumu, radniecību attiecībā pret saimes galvu, vecumu, ģimenes stāvokli, kārtu, ticību, dzimšanas vietu, piederības vietu, dzīves vietu, dzimto valodu, izglītību (vai prot lasīt, kur mācījies) un nodarbošanos (pamatnodarbošanās un blakus nodarbošanās), karaklausības apliecinājumu, fiziskos trūkumus, vai uzskaites brīdī atradies konkrētajā dzīves vietā. Pats S. Kerbedzs tobrīd jau ir dzīvojis Varšavā.

Aptauja (sk.1.tabulu) apliecina 19.–20. gs. Vitebskas guberņas latviešu un poļu zemniekiem raksturīgo dzīvesveidu, dzīvojamo ēku stāvokli (Rēzeknes apriņķī sādžā vidēji mēdza būt piecas sētas, dzīvojamā mājā parasti bija neapkurināma priekštelpa, krāsnīm 19. gs. otrajā pusē jau bija dūmvadi.) Ieraksti netieši norāda arī uz muižas īpašnieku gādību par līdzās izveidoto dārzu un parku, kura uzkopšanai ir bijuši vajadzīgi lietpratēji – dārznieks un reģistrētie trīs dārznieka palīgi. Starp muižas ļaudīm nav jaukto ģimeņu – precējušies ar savas kārtas, reliģiskās piederības un savas tautības dzīvesbiedriem. Dažkārt ir norāde par sieviešu un vecāko bērnu nodarbošanos, bet citkārt tāda ieraksta nav. 1.Viskrievijas tautas skaitīšanas aptaujā fiksēti arī blakus esošie ciemi, kas piederējuši S. Kerbedzam.

Secinājumi

Var apgalvot, ka tautas skaitīšanas brīdī muižas saimnieks S. Kerbedzs muižu nepārvalda, jo anketās to apliecinoša ieraksta nav. Svarīgs dotā pētījuma secinājums ir tas, ka Lūznavas muižas ēkas vēsturē izšķirami divi posmi: 1) muiža no 1870. gada līdz 1905. gadam, īpašnieks S. Kerbedzs, ēka nopirkta jau uzbūvēta, 2) muiža pēc 1905. gada, īpašniece J. Kerbedza, ēka ir vērienīgi pārbūvēta un šodien aplūkojama restaurēta.

No 93 Lūznavas muižas un blakus ciemu ļaudīm (skatīt 1.tabulu) dominē zemnieku kārtā – 70 cilvēki, iebraucēji no pilsētas ir apmetušies uz dzīvi pārsvarā Jaudzemkos, Cegeļņā un Jaunajā fermā. Vērojama spilgta īpatnība, ka vairums ir ieradušies no Režicas, Dinaburgas, viens no Kēnišbergas, daži cilvēki norādīti kā viesi. Šodien nav iespējams noskaidrot, kādu iemeslu dēļ šie ļaudis pārcēlās uz dzīvi S.Kerbedza īpašumos.

Vīriešu un sieviešu proporcija ir diezgan līdzīga – 46 vīrieši un 47 sievietes, tostarp 39 bērni. Muižas pirmajā ēkā precējies ir tikai tās pārvaldnieks Jāzeps Stolovičs, pārējie 7 kalpi ir bez dzīvesbiedriem vai ģimenes locekļiem. No S.Kerbedza īpašumos dzīvojošajām 15 ģimenēm tikai 3 ir jauktās – krievu tautības, pareizticīgajam Jāzepam Šelkovskim un viņa sievai

– Romas katolietei, polietei Jūlijai Šelkovskai, kuri dzīvo muižas 2.ēkā; latviešiem luterānim Mārtiņam Pazaram un viņa sievai Romas katolietei Annai Pazarei, kas dzīvo 10.ēkā; 11.ēkā dzīvojošajiem Romas katoļiem Mihailam Kleinam, kura dzimtā valoda ir žmudu un viņa sievai Viktorijai Kleinai, kas pēc tautības ir poliete.

Viendabība konstatējama konfesijālajā piederībā – vairums ir Romas katoļi. Katolicisms Latgalē bija nostiprinājies kopš 14.gs. un šejienes latvieši poļu priesteru darbības rezultātā palika piesaistīti Romas kūrījai un katoļu baznīcas tradīcijai.

Pētāmajai videi raksturīga ticības sasaiste ar nacionalitāti – latviešiem vai poļiem. Reliģiskā piederība te noteica cilvēku attiecības, aktivitātes, ikdienu, lika pamatus arī nacionālajai identitātei. Katoļu baznīca var tikt uzskatīta par reliģiskā, valodas un tautiskā mantojuma uzturētāju.

Lasītpratēju daudzums ir diezgan ievērojams – 5 cilvēki mācījušies skolās, 58 – mājniecībā. Redzams, kā lasītprasme Latgalē ir saistīta ar katolicismu, kura stiprināšanas rezultātā noritēja arī mājskološana.

Savukārt latviešu tautības lūznaviešu ir 41 (pārsvārā dzīvo Lūznavā), bet blakus ciemos – 5 ģimenes Jaudzemkos, Cegeļņā un Jaunajā fermā – dominē poļu tautība (52 cilvēki). Tie visi ir katoļi. Tikai valoda šķir latviešus no pārējām tautībām.

Nodarbinātība tiešā veidā norāda uz tām ekonomiskā rakstura prioritātēm, kas gadsimtu mijā Lūznavas muižā dominēja, veidoja galvenos ienākuma avotus: 63% muižas ļaužu bija strādāja zemkopībā, 11% – dārzkopībā, kas būtībā šeit ir galvenās saimnieciskās nozares, par ko liecina arī pagrabu un siltumnīcu daudzums ēku uzskaites sarakstos. Pilnveidojās augļkopība, īpaši ābolu, bumbieru, plūmju audzēšana. Izplatīta bija arī linkopība. Vitebskas guberņas Latgales daļā attīstījās mežizstrāde, zināms, ka ap 35% guberņas zemes kļuva kvalitatīvi meži, (www.ekonomisti.lv 2017) savukārt arī Lūznavas muižā kalpojis mežsargs.

Nodarbinātība saistīta arī ar Vitebskas guberņā no 1877. gada līdz 1886. gadam pieaugušo iecelotāju daudzumu no citiem reģioniem, arī Kurzemes, ko apliecina tautas skaitīšana. Daugavpils apriņķī uz dzīvi apmetās ap 1200 ģimeņu, (www.ekonomisti.lv 2017) tieši no šejienes vairāki iebrucēji strādā Lūznavas muižā. (skatīt 1.tabulu)

Šodien Lūznavas apkaimē dzīvo Semjonovu, Romančuku, Bogdanovu, Šmauksteļu, Babrovu, Kricku ģimenes, kas, iespējams, ir kādreizējo Lūznavas muižas kalpotāju pēcteči. (skatīt 1.tabulu).

1.tabula S.Kerbedza īpašumu Lūznavā ļaudis (1897)

(LNA LVVA, 2706.f., 2.a., 198.l., 50.lp.-125.lp.)

S.Kerbedz property Lūznavas people (1897)

Ēka	Iemītnieks	Vecums	Izcelsme	Kārta	Rel.pied.	Tautība	Izglītība	Amats
1.ēka, būvēta no ķieģeļiem	Jāzeps Stolovičs Vaclava d.	32	vietējais	zemn.	Romas katolis	polis	tautskola	saimnieks, muižas pārvaldnieks; dienējis
	Marija Stoloviča Ivana m.	21	no Režicas	zemn.	Romas katoliete	poliete	lasītprasmi apgūvusi mājniecībā	sieva
	Lucians Ksenžopoļskis Franča d.	27	Novo-ļipska Sebežā	pilsētn.	Romas katolis	polis	Dārzkopības skola	dārznieks
	Jāzeps Semjonovs Lavrentija d.	16	no Dvinskas Kapiniņku Upišu ciema	zemn.	Romas katolis	latvietis	lasītprasmi apgūvusi mājniecībā	dārznieka palīgs
	Ādams Tumovs Jāzepa d.	23	No Dvinskas r. Kapiniņku Rušonas ciema	zemn.	Romas katolis	polis	lasītprasmi apgūvusi mājniecībā	dārznieka palīgs

	Anele Romanovska Floriana m.	23	no Režicas	pilsētņ.	Romas katoliete	latviete	lasītprasmi apguvusi mājniecībā	kalpone, pavāre
	Donats Bulapko Ignata d.	20	no Režicas	zemn.	Romas katolis	latvietis	lasītprasmi apguvis	stallā strādnieks
	Vladislavs Koņuševskis Ignata d.	33	no Pušas	zemn.	Romas katolis	polis	lasītprasmi apguvusi mājniecībā	kalps
	Jadviga Romančuka Antona m.	17	No Zemskas ciema; Lūznāvā uzturas uz laiku	zemn.	Romas katoliete	latviete	lasītprasmi apguvusi mājniecībā	kalpone, lopkope
2.ēka, būvēta no ķieģeļiem	Jāzeps Šelkovskis Nikolaja d.	33	Kurzemes guberņas Ilūkstes c.; uzturas uz laiku	zemn.	Pareiztic.	krievs	lasītprasmi apguvis	Saimnieks, muižas kučieris
	Šelkovska Jūlija Mārtiņa m.	35	vietējā	zemn.	Romas kat.	poliete	lasītprasmi apguvusi mājniecībā	sieva
	Jūlija Šelkovska Andreja m.	55	no Ilūkstes	zemn.	Romas kat.	latviete	lasītprasmi apguvusi	Jāzēpa māte
3.ēka, būvēta no koka, salmu jumtu	Francs Bogdanovs Antona d.	45	no Režicas	zemn.	Romas kat.	latvietis	lasītprasmi apguvis	saimnieks, zemkopis
	Ieva Bogdanova Ivana m.	30	no Režicas	zemn.	Romas kat.	latviete	lasītprasmi apguvusi	sieva; zemkope
	Zuzanna	10		zemn.	Romas kat.	latviete	lasītprasmi apguvusi	meita
	Helēna	9		zemn.	Romas kat.	latviete	lasītprasmi apguvusi	meita
	Vera	7		zemn.	Romas kat.	latviete	lasītprasmi apguvusi	meita
	Masja	6 mēn.		zemn.	Romas kat.	latviete	lasītprasmi apguvusi	meita
	Raža Vucana Jāzēpa m.	70	no Režicas	zemn.	Romas kat.	latviete	lasītprasmi nav apguvusi	vīramāte
4.ēka, būvēta no koka salmu jumtu	Donats Jurevičs Antona d.	29	no Zosnas Guduļu c.; uz laiku	zemn.	Romas kat.	latvietis	lasītprasmi apguvusi mājniecībā	saimnieks, zemkopis
	Jadviga Jureviča Ivana m.	25	vietējā	zemn.	Romas kat.	latviete	lasītprasmi nav apguvusi	sieva
	Aleksandrs	2		zemn.	Romas kat.	latvietis		dēls
5.ēka, koka, salmu jumtu	Antons Bogdanovs Jāzēpa d.	34	no Režicas	zemn.	Romas kat.	latvietis	lasītprasmi apguvis mājniecībā	saimnieks, zemkopis
	Madaļa Bogdanova Tumaša m.	30	no Režicas	zemn.	Romas kat.	latviete	lasītprasmi apguvusi mājniecībā	sieva
	Pēteris	14		zemn.	Romas kat.	latvietis	tautskola	dēls
	Ivans	11		zemn.	Romas kat.	latvietis		dēls
	Jegors	7		zemn.	Romas kat.	latvietis		dēls
	Tekļa	2		zemn.	Romas kat.	latviete		meita

6.ēka, būvēta no koka, salmu jumtu	Ivans Bortkevičs Ignata d.	45	no Dvinskas Jasmuižas	zemn.	Romas kat.	polis	lasītprasmi apguvis mājmācībā	saimnieks; zemkopis; dienējis
	Rozālija Bortkeviča Ivana m.	35	No Režicas	zemn.	Romas kat.	poliete	lasītprasmi nav apguvusi	sieva; zemkope
	Staņislavs	7		zemn.	Romas kat.	polis		dēls
	Helēna	19		zemn.	Romas kat.	poliete	lasītprasmi apguvusi mājmācībā	meita; muižas kalpone
7.ēka, būvēta no koka, salmu jumtu	Ivans Šmaukstelis Ivana d.	29	no Ostrovskas ciema Rozentovas pagasta	zemn.	Romas kat.	latvietis	lasītprasmi nav apguvis	saimnieks; zemkopis
	Borbula Šmaukstele Jāzepa m.	28	no Ostrovskas ciema Rozentovas pagasta	zemn.	Romas kat.	latviete	lasītprasmi apguvusi mājmācībā	sieva; zemkope
	Jāzepe	8		zemn.	Romas kat.	latvietis		dēls
	Solomons	6		zemn.	Romas kat.	latvietis		dēls
	Marta	2		zemn.	Romas kat.	latviete		meita
	Leonija	2 mēn.		zemn.	Romas kat.	latviete		meita
	Antons Šmaukstelis Ivana d.	27	no Ostrovskas ciema Rozentovas pagasta	zemn.	Romas kat.	latvietis	lasītprasmi apguvis mājmācībā	Ivana brālis; dienējis; zemkopis
	Sofija Šmaukstele Osipa m.	18	no Ostrovskas ciema Rozentovas pagasta	zemn.	Romas kat.	latviete	lasītprasmi nav apguvusi	Antona sieva
	Katra Svikša Ivana m.	80	mājās uzturas uz laiku	zemn.	Romas kat.	latviete	lasītprasmi nav apguvusi	Sofijas māte
Moiša Babrovs Salamona d.	57	no Režicas	pilsētn.	Mozus ticības jūds	ebrejs	lasītprasmi apguvis mājmācībā	stiklinieks	
8.ēka, būvēta no koka, salmu jumtu	Kaspars Olksna Andreja d.	43	no Dvinskas	zemn.	Romas kat.	latvietis	lasītprasmi apguvis mājmācībā	saimnieks; gans
	Ieva Olksna Jāņa m.	40	no Dvinskas	zemn.	Romas kat.	latviete	lasītprasmi apguvusi mājmācībā	sieva
	Antons	17		zemn.	Romas kat.	latvietis	lasītprasmi apguvis mājmācībā	dēls; gans
	Francs	11		zemn.	Romas kat.	latvietis	lasītprasmi nav apguvis	dēls; gans
	Aloīzs	7		zemn.	Romas kat.	latvietis	lasītprasmi nav apguvis	dēls
	Vera	14		zemn.	Romas kat.	latviete	lasītprasmi nav apguvusi	meita; gane
9.ēka, t no salmu j	Giljarijs Čehovičs Staņislava d.	42	mīt uz laiku,	zemn.	Romas kat.	polis	lasītprasmi apguvis mājmācībā	saimnieks; dienējis (rezervists);

			ieradies no no Režicas					zemkopis un mežsargs
	Anna Čehoviča Ksaverija m.	40	no Novoselku ciema	zemn.	Romas kat.	poliete	lasītprasmi apguvusi mājniecībā	sieva
	Leonards	14		zemn.	Romas kat.	polis	lasītprasmi apguvis tautsk	dēls
	Jevgēnijs	8		zemn.	Romas kat.	polis	lasītprasmi apguvis mājniecībā	dēls
	Alfons	4 mēn.		zemn.	Romas kat.	polis		dēls
	Jozefa	7		zemn.	Romas kat.	poliete	lasīt neprot	meita
10. ēka, koka, salmu jumtu	Mārtiņš Pazars Pētera d.	43	no Rīgas	zemn.	Luterānis	latvietis	lasītprasmi apguvis mājniecībā	saimnieks; zemkopis
	Anna Pazare Jegora m.	40	vietējā	zemn.	Romas kat.	latviete	lasītprasmi apguvusi mājniecībā	sieva
	Pēteris	16		zemn.	Romas kat.	latvietis	lasītprasmi apguvis mājniecībā	dēls; zemkopis; dārzkopja pa
	Mašja	15		zemn.	Romas kat.	latviete	lasītprasmi apguvusi mājniecībā	
	Grieta Pazare Andreja m.	70	no Rīgas	zemn.	Luterāne	latviete	lasītprasmi apguvusi mājniecībā	vīramāte
11. ēka, koka, salmu jumtu	Mihaīls Kleins Mihaila d.	38	no Prūsijas	zemn.	Romas kat.	dzimtā valoda Žemaitija žmudu	lasītprasmi apguvis mājniecībā	saimnieks; zemkopis un naktssargs
	Viktorija Kleina Dementija m.	35	no Prūsijas	zemn.	Romas kat.	poliete	lasītprasmi apguvusi mājniecībā	sieva; zemkope
	Ivans	6		zemn.	Romas kat.	polis		dēls
	Anna	8		zemn.	Romas kat.	poliete	lasītprasmi apguvusi mājniecībā	meita
	Elizabete	4		zemn.	Romas kat.	poliete		meita
	Viktorija	6 mēn.		zemn.	Romas kat.	poliete		
S.Kerbedza īpašums Jaudzemku ciemā								
1. ēka, koka, salmu jumtu	Vikentijs Krickis Franča d.	70	no Režicas	pilsētn.	Romas kat.	polis	lasītprasmi apguvis mājniecībā	saimnieks; zemkopis
	Jozefata Kricka Dementija m.	60	no Dvinskas	pilsētn.	Romas kat.	poliete	lasītprasmi apguvusi mājniecībā	sieva
	Donats	40	no Režicas	pilsētn.	Romas kat.	polis	lasītprasmi apguvis mājniecībā	dēls; zemkopis
	Aleksandrs	27	no Režicas	pilsētn.	Romas kat.	polis	mācījies tautskolā	dēls; zemkopis
	Konstantīns	24	no Režicas	pilsētn.	Romas kat.	polis	mācījies tautskolā	dēls; zemkopis
	Valērija Šišlo Dementija m.	13				Romas kat.	poliete	lasītprasmi apguvusi mājniecībā

	Malvīna Perss Jāzepa m.	16	no Krāslavas	zemn.	Romas kat.	poliete	lasītprasmi apguvusi mājniecībā	zemniece, vēlāk aizbraukusi uz Dvinsku
2.ēka, koka, salmu jumtu	Viktorija Koržeņevska Vikentija m.	30	no Režicas	zemn.	Romas kat.	poliete	lasītprasmi apguvusi mājniecībā	saimniece atraitne
	Ivans Antona d.	10		zemn.	Romas kat.	polis	lasītprasmi apguvis mājniecībā	dēls
	Aleksandrs Antona d.	8		zemn.	Romas kat.	polis	lasītprasmi apguvis mājniecībā	dēls
	Ignats Antona d.	6		zemn.	Romas kat.	polis	lasītprasmi apguvis mājniecībā	dēls
	Emīlija	5		zemn.	Romas kat.	poliete		meita
	Marija	3		zemn.	Romas kat.	poliete		meita
3.ēka, koka, salmu jumtu	Alfons Staškevičs Mihaila d.	60	no Dvinskas, īslaicīgi aizbraucis uz Režicu	pilsētn.	Romas kat.	polis	lasītprasmi apguvis mājniecībā	saimnieks, zemkopis
	Jūlija Staškeviča Franča m.	48	no Dvinskas	pilsētn.	Romas kat.	poliete	lasītprasmi apguvusi mājniecībā	sieva
	Jāzeps	30	vietējais	pilsētn.	Romas kat.	Polis	lasītprasmi nav apguvis	dēls
	Jūlija Staškeviča Vasīlija m.	28	no Lucino	pilsētn.	Romas kat.	poliete	lasītprasmi nav apguvusi	vedekla
	Eva-Emīlija Kištoviča Vasīlija m.	13	no Lucino	zemn.	Romas kat.	poliete	lasītprasmi apguvusi mājniecībā	vedeklas māsa; gana folvarkas lop
S.Kerbedza īpašums Cegļņas ciemā								
1.ēka, koka, salmu jumtu	Gudakovska Ursula Staņislava m.	75	no Režicas	pilsētn.	Romas kat.	poliete	lasītprasmi apguvusi mājniecībā	saimniece
	Gudakovskis Nikolajs Nikolaja d.	33	no Režicas	pilsētn.	Romas kat.	polis	lasītprasmi apguvis mājniecībā	dēls; zemkopis
S.Kerbedza īpašums Jaunās fermas ciemā								
1.ēka, koka, salmu jumtu	Maļinovskis Ivans Osipad.	70	no Dvinskas	pilsētn.	Romas kat.	polis	-	saimnieks; zemkopis; nomā
	Maļinovska Kazimira Franča m.	55	no Režicas	pilsētn.	Romas kat.	poliete	lasītprasmi apguvusi mājniecībā	sieva
	Maļinovskis Donats Ivana d.	27	no Režicas	pilsētn.	Romas kat.	polis	lasa pašmācībā	dēls; zemkopis
	Maļinovskis Osips Ivana d.	24	no Režicas	pilsētn.	Romas kat.	polis	lasītprasmi apguvis mājniecībā	dēls; zemkopis
	Maļinovskis Staņislavs Ivana d.	22	no Režicas	pilsētn.	Romas kat.	polis	lasa pašmācībā	dēls; karavīrs
	Maļinovska Leokādija Ivana m.	20	no Režicas	pilsētn.	Romas kat.	poliete	lasītprasmi apguvis mājniecībā	meita; zemkope

	Maļinovska Emīlija Ivana m.	16	no Režicas	pilsētn.	Romas kat.	poliete	lasītprasmi apguvis mājmācībā	meita
16 ēkas	93 cilvēki							

Izmantotā literatūra un avoti

1. Associazione Famiglie Dei Combattenti Polacchi In Italia <http://www.afcpi.it/chi-siamo/22-atto-costitutivo.html> , sk. 26.10.2016.
2. BIKŠE, Z., STRUPULE, V., LŪSE, L., JEKŠEVICA, I. Rēzeknes novads Lūznavas pagasts. b./i. Bikše, Z., Strupule, V., Lūse, L., Jekševica, I. *Lūznavas pils. Būvvesture. Interjeru apdares izpēte*. Rīga, 2010/2011. 7.lpp.
3. Juozo Balčikonio gimnazija (2009–2015). Gimnazijos istorija – tūkstančiuose eksponatų. http://jbgimnazija.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=76&Itemid=65, sk. 26.10.2016.
4. Eugenija Kerbedienė public profile <https://www.geni.com/people/Eugenija-Kerbedien%C4%97/6000000039720784458>, sk. 26.10.2016.
5. JUKNEVIČIUS, P. Dvarų kultūra – Lietuvos kultūros dalis: konferencijų pranešimai: leidinys skiriamas Europos paveldo dienoms. Panevėžys: Tėvynė. http://www.sena.panrs.lt/leidiniai/liet_kult_dalis.pdf sk. 26.10.2016.
6. JUKNEVIČIUS, P. *Naudvaris ir Kerbedžiai*. Panevėžys: Sagra. (2005). http://www.sena.panrs.lt/leidiniai/naudvaris_kerbedžiai.pdf sk. 26.10.2016.
7. JUKNEVIČIUS, P. Garsaus inžinieriaus duktė filantropė Eugenija. *Tėvynė*. Spalio 22. (2011). http://www.sena.panrs.lt/leidiniai/petras/2011/inzinieriaus_dukte.pdf, sk. 26.10.2016.
8. Marija Janovska <https://www.geni.com/family-tree/index/6000000015829661>, sk. 26.10.2016.
9. MEDELINSKAITE, V. Filantropė Eugenija Kerbedytė-Kerbedienė. Juknevičius, P. (red., 2010). *Dvarų kultūra – Lietuvos kultūros dalis: konferencijų pranešimai*. Panevėžys: Tėvynė. 37.lpp.
10. Latvijas Nacionālais arhīvs, Latvijas Valsts Vēstures arhīvs, 2706. f. (Первая всеобщая перепись населения Российской Империи, на основании Высочайше утвержденного положения 5 Июня 1895 года), 2.a., 198.l. (Rēzeknes apriņķī uzskaitīto iedzīvotāju saraksti: Viļānu pagasts, Malts (Rožentovas) pagasts.)
11. OSIS, U. Reģionu atgriešanās (2013) www.ekonomisti.lv/fails.php?id=347, sk. 26.10.2016.
12. Sofija Teresė Bulgak-Jelskienė <https://www.geni.com/family-tree/index/60000> ,sk. 26.10.2016.
13. Geni.com (2017). Sofija Teresė Bulgak-Jelskienė. <https://www.geni.com/people/Sofija-Bulgak-Jelskien%C4%97/6000000015829661174>,sk. 26.10.2016.
14. Str. Camposanto Vecchio, 49, 60019 [https://www.google.it/search?q=Senigallia+\(AN\)+Via+Camposanto+Vecchio+49](https://www.google.it/search?q=Senigallia+(AN)+Via+Camposanto+Vecchio+49) ,sk. 26.10.2016.
15. STRODS, H. *Latvijas lauksaimniecības vēsture*. Rīga. Zvaigzne, 1992.
16. Związek Polaków We Włoszech |Associazione Dei Polacchi In Italia <http://Polonija - Wloska.Org/It/Comitato-Direttivo>, sk. 26.10.2016.
17. Žymesnės Gimnazijos Istorijos Datas http://jbgimnazija.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=455:ymesns-gimnazijos-istorijos-datos&catid=25:istorija&Itemid=13, sk. 26.10.2016.
18. ВОРОНИН, М., ВОРОНИНА, М. *Станислав Валерианович Кербедз*. Ленинград: Ленинградское отделение Наука, 1982.
19. СУХАРЕВ, А., КРУТСКИХ, В. *Большой юридический словарь*. Москва: Инфра-М., 2003.

Summary

There are still many unclarified facts about the history of Lūznava Manor. The present research is performed based on the method of source analysis with the objective to study cultural history heritage of the manor at the end of XIX century.

Stanislaw Kierbedź (1810–1899) was born in Naudvaris. He did not dwell permanently in Dlužneva (pl. Dłużniewo) at Vitebsk Governorate because he was appointed as a privy counsellor on March 31 1868 and actual privy counsellor on September 3 1881. After S. Kierbedź left his position in 1891, he settled in Warsaw. He died in 1899 and was buried in the Powązki Cemetery in Warsaw. One cannot definitely assert that it was exactly S. Kierbedź, a planner of bridges and railways in the Russian Empire, the Liaison Minister in Russia, a

professor of Road Institute in Petersburg, a Corresponding and Honorary member of Academy of Sciences in Petersburg and a general, who reconstructed Lūznava Manor.

His biography has been researched by Mihail and Margarita Voronini and Petras Juknevičius. In Lithuanian archives the surname Kierbedź can be found since XVI century. It is known that he was married twice and had two daughters. His elder daughter Eugenia Kierbedź, born in Saint Petersburg (1859–1946), became a holder of Riebiņi and Lūznava Manors. Eugenia's husband was her cousin Stanislaw Kierbedź. They had a daughter Felicja Ella Frlicya (1888–1963), who was married to Waldemar Tyszkiewicz-Łohojski (1877–about 1934).

The younger daughter Zofia (1871–1963) inherited Viļāni Manor, died in Senigallia, Provincia di Ancona, Marche, Italy. Zofia was married to Lubomir Dymśa. On 14th May 1902 Sofia and Lubomir became parents to Zofia Teresa, who, when she grew up, was married to Jerzy Bułhak-Jelski. Zofia Teresa and Jerzy became parents to their daughter Maria Teresa Bulgak Jelska Allegranza on 14th January 1935 in Warsaw. There is information about her in regulations of the Family Association of Italian Polish Soldiers.

Eugenia's biography has been researched by I. Lapinova (pl. I. Łapinowa) pointing out that the information about the landlady is contradictory. In June 1914 E. Kierbedź granted the building (now Kożykovo street 26) to the public library of Warsaw (as a memory about both Stanislaws Kierbedżes). E. Kierbedź also sponsored a medical institution for people with mental illnesses in 1915 near Warsaw. She became an Honorary Citizen of Warsaw in 1929 and received the Knights Order's Cross of Revived Poland. After her death in Rome in 1978 Eugenia Kierbedź was reburied in Warsaw in the family vault.

The history of Lūznava Manor consists of two periods: the first is about the manor up to 1905 when its owner was S. Kierbedź who bought the building in 1870, and the second period is related to the manor after 1905 when the owner was E. Kierbedź. Now the building is reconstructed and can be seen restored. The construction works in Lūznava Manor took place between 1905 and 1908/1910 when the property belonged to Eugenia Kierbedź.

Proportion of men and women was similar; number of children was significant. Number of literates was small because children were added to the category of the unlettered. Homogeneity can be found only in confessional membership – most are Roman Catholics. Latvian ethnicity among inhabitants of Lūznava exceeds that of Poles only a bit (most of Poles live in Jaudzemki). About 63% of manor's people worked in agriculture, others – in gardening. There are still families of Semjonovi, Romančuki, Bogdanovi, Šmauksteli, Babrovi, Kricki, living in Lūznava surroundings nowadays, who possibly are the descendants of former servants of Lūznava Manor.